

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับเรื่อง ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ความเชื่ออำนาจใจตนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. เจตคติต่อมหาวิทยาลัยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. พฤติกรรมการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กู๊ด (Good, 1973 :7) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ (Achievement) หมายถึง การทำให้สำเร็จ (Accomplishment) หรือประสิทธิภาพทางการกระทำในทักษะที่กำหนดให้หรือในด้านความรู้ ขณะที่ไอแซงก์ อาร์โนลด์ และไมลีย์ (Eysenck, Arnold and Mcili, 1972 :6) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามอย่างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำที่ต้องอาศัยความสามารถทั้งทางร่างกายและสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2527 :7) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความสำเร็จที่เกิดจากการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่ต้องอาศัยความพยายามทางร่างกาย ทางสมอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

ขณะที่คำว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้ สเปนซ์ และเฮลมิทซ์ (Spence & Helmrith, 1983 :12 อ้างถึงในสุขุม มูลเมือง, 2539 :21) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการกระทำกิจกรรมของแต่ละบุคคล ซึ่งจะสามารถประเมินได้จากผลการปฏิบัติของเขา โดยอาศัยเกณฑ์จากภายนอกหรือภายในเพื่อใช้ในการแข่งขันกับคนอื่น หรือใช้เป็นมาตรฐานในการประเมินความเป็นเลิศ

ชวาล แพร์ดกูด (2516 :15) กล่าวว่าสรุปว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จด้านความรู้ ทักษะและสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของสมอง

ไพศาล หวังพานิช (2526 :89) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝน อบรมหรือจากการสอน

สุขุม มูลเมือง (2539 :21) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลสำเร็จที่เกิดจากการเรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งโดยเฉพาะ โดยปกติแล้วผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะรวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการ (Cognitive Achievement) และผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ (Non-cognitive Achievement)

สุนันท์ สลโกสม (2525 :129) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ลักษณะและความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม การวัดผลสัมฤทธิ์จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถหรือระดับความสัมฤทธิ์ (Level of Accomplishment) ของบุคคล ว่าเรียนแล้วรู้เท่าใด มีความสามารถระดับใด

จากความหมายดังกล่าว พอสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะหรือความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรมของหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะรวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการและผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ

1.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เคลาส์ไมเออร์ (Klausmeir, 1961 :25-29 อ้างถึงใน มณฑารัตน์ ชูพินิจ, 2540 :14) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เป็นตัวกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกี่ยวกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการเรียน ว่าประกอบด้วยคุณลักษณะของผู้เรียน คุณลักษณะของครูผู้สอน คุณลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรมระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน คุณลักษณะของกลุ่มและแรงจูงใจภายนอก และได้สรุปว่า คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการอธิบายถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งองค์ประกอบที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนประกอบด้วย

- 1) ความพร้อมทางสมอง ที่เกี่ยวกับความสามารถทางสติปัญญา และความสามารถทางด้านความรู้ ความคิด รวมทั้งพื้นฐานความรู้เดิม
- 2) ความพร้อมทางกายภาพ ที่เกี่ยวกับความสามารถทางทักษะ รวมทั้งสุขภาพ
- 3) คุณลักษณะทางจิตใจ ที่รวมความสนใจ ทักษะคิด ค่านิยมและบุคลิกภาพ
- 4) เพศ
- 5) อายุ
- 6) ภูมิหลังทางครอบครัวและสังคม

บลูม (Bloom, 1976 :167-176) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1) พฤติกรรมด้านความรู้ความคิด (Cognitive Entry Behavior) หมายถึง ความสามารถทั้งหลายของผู้เรียนที่ทำให้เขาเรียนได้ ซึ่งประกอบด้วยความถนัดและพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน

2) คุณลักษณะด้านจิตพิสัย (Affective Entry Characteristics) หมายถึง สภาพการณ์หรือแรงจูงใจ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจและเจตคติที่มีต่อเนื้อหาวิชาและคุณลักษณะบุคลิกภาพ ซึ่งคุณลักษณะต่าง ๆ ทางด้านจิตพิสัยนี้บางอย่างอาจเปลี่ยนแปลงได้บางอย่างก็คงอยู่

3) คุณภาพทางการสอน (Quality of Instruction) หมายถึง การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และรู้ผลว่าตนเองกระทำได้อีกต้องหรือไม่

บลูม ได้สรุปว่า ตัวแปรทางด้านความรู้ ความคิด ตัวแปรทางด้านจิตพิสัย และตัวแปรทางด้านคุณภาพการสอน สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 50.25 และ 25 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามตัวแปรทางด้านความรู้ความคิดและตัวแปรทางด้านจิตพิสัยรวมกัน เมื่อควบคุมตัวแปรอื่นให้คงที่ สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 65 เมื่อรวมตัวแปรทั้ง 3 ด้านเข้าด้วยกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ถึงร้อยละ 90

ลาวิน (Lavin, 1965 อ้างถึงในรุ่งนภา ทิมะ. 2522 :2) ได้ศึกษาพบว่าองค์ประกอบที่ช่วยสร้างเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการศึกษานั้น นอกจากองค์ประกอบด้านสติปัญญา (Intellectual Factors) ซึ่งสามารถใช้พยากรณ์ความสำเร็จทางการเรียนได้ประมาณร้อยละ 45 ยังมีตัวแปรด้านบุคลิกภาพ (Personality Characteristics) อีกหลายตัวที่เป็นตัวทำนายสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

สุขุม มุลเมือง (2539 :บทคัดย่อ) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ความทันสมัยของครอบครัว รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความสามารถพื้นฐานของนักเรียน สภาพของโรงเรียน (บรรยากาศในชั้นเรียน ครูและบุคลากร) และแรงจูงใจในการเรียน ขณะที่ ชีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2532 :บทคัดย่อ) พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือ ความรู้พื้นฐานเดิม ความถนัด ความสนใจ แรงจูงใจ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม กิจกรรมการเรียนการสอน กิจนิสัยในการเรียน การส่งเสริมการเรียนของครอบครัวและคุณภาพการสอนของครู นอกจากนี้ มณจรรย์นุช สุพินิจ (2540 :บทคัดย่อ) ได้ศึกษาองค์ประกอบในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่าเกรดเฉลี่ยสะสมระดับ

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทโรงเรียนที่นักศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (โรงเรียนเอกชน) นิสัยในการเรียนด้านวิธีการทำงาน เจตคติต่อการเรียนการสอนและระดับการศึกษาของบิดา

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน หลัก ๆ คือ

1. ความพร้อมด้านสติปัญญา หรือความรู้ ทักษะพื้นฐาน
2. บุคลิกภาพ หรือจิตลักษณะ เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อึดม โนทัศน์
3. พฤติกรรมการเรียน เช่น วิธีการเรียน การผลัดวันประกันพรุ่ง
4. บรรยากาศในการเรียน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน วิธีการสอนของครู
5. ตัวแปรทางประชากร เช่น อายุ เพศ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาของบิดา มารดา เป็นต้น

2. ความเชื่ออำนาจในตนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความเชื่ออำนาจในตน (Internal Locus of Control) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้เรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนไม่ว่าทางบวกหรือทางลบ เป็นผลมาจากการกระทำของตน ดังนั้นตนเองจึงสามารถควบคุมให้ผลลัพธ์เป็นไปเช่นไรก็ได้ ซึ่งต่างจากคนที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน (External Locus of Control) ที่เชื่อว่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเป็นสิ่งที่นอกเหนือการควบคุม เช่น เกิดจากโชคชะตาเคราะห์กรรม ความบังเอิญ หรืออิทธิพลของคนอื่น หรือสิ่งอื่น มากกว่าที่จะเกิดจากการกระทำของตนเอง (Rotter, 1966 :1; Lefcourt, 1966 :206 and Stricklan, 1977 :221 อ้างถึงในสุมาลี รัตนเลิศ, 2531 :27-28)

รอดเตอร์ (Rotter, 1966 citing on Byrnc, 1991 :551-552) กล่าวว่า บุคคลจะพัฒนาความเชื่ออำนาจภายในตนหรืออำนาจภายนอกตนจากการอบรมเลี้ยงดู โดยผ่านกระบวนการให้รางวัลและการทำโทษ โดยบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตน จะมีความเชื่อว่าการจะประสบความสำเร็จในการเรียน การงาน หรือบรรลุซึ่งความต้องการของตน เกิดจากการกระทำของตนคือ ความขยันอดทน การทำงานหนัก การมุ่งมั่น จิตใจจดจ่อกับสิ่งนั้น นอกจากนี้ ไบรน์ (Byrnc, 1991 :513) ยังพบว่าบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตนจะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากกว่าความเชื่ออำนาจภายนอกตน จะมีโอกาสเรียนจนจบระดับปริญญาเอก สอดคล้องกับข้อค้นพบของฟินเลย์และคูเปอร์ (Findley and Cooper, 1983 citing on Liebert and Spicgler, 1990 :448) ที่พบว่า นักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมหาวิทยาลัยที่มีความเชื่ออำนาจในตน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน และพบว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนจะมีคุณลักษณะที่ส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จในการเรียน เช่น การขอคำปรึกษากับอาจารย์ผู้สอนก่อนที่จะมีการสอบปลาย

ภาค มีพฤติกรรมการค้นหาคำความรู้เพิ่มเติม รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้กับเพื่อนนักเรียน (Liebert and Spiegler, 1990 :448)

สำหรับในประเทศไทยมีการวิจัยของรุ่งนภา ทิมะ (2521 :67) และรัตนา ประเสริฐสม (2526 :172) ที่พบว่า นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนเองสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจในตนเองต่ำ ขณะที่สุมาลี รัตนเลิศ (2531 :บทคัดย่อ) พบว่าความเชื่ออำนาจในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากที่กล่าวมานี้ผู้วิจัยเชื่อว่า จิตลักษณะของบุคคลในด้านความเชื่ออำนาจในตนเองน่าจะส่งผลให้นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และเชื่อว่านักศึกษาที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีโอกาสที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในภาวะรอพินิจก็จะสูงเช่นเดียวกัน

3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

มีผู้ให้นิยามคำว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังนี้

แมคเคลลีแลนด์ (McClelland, 1961 :36) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แข่งขันกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม หรือทำดีกว่าบุคคลอื่น มีความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ มีความรู้สึกสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จและมีความวิตกกังวลเมื่อทำไม่สำเร็จหรือประสบกับความล้มเหลว

เมอร์เรย์ (Murray, 1964 :19) ได้อธิบายความต้องการผลสัมฤทธิ์ (Need for Achievement) ไว้ว่า เป็นความต้องการที่ได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่ยาก ต้องการที่จะควบคุม จัดกระทำ หรือจัดระเบียบ วัตถุ บุคคล โดยกระทำสิ่งเหล่านั้นอย่างรวดเร็วและมีความเป็นอิสระให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ต้องการเอาชนะอุปสรรคและบรรลุถึงมาตรฐานที่ดีเลิศต้องการเป็นคนเก่ง มีความสามารถในการแข่งขันและเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเองโดยการบรรลุความสำเร็จในกิจกรรมที่เป็นอัจฉริยะ

แอทกินสัน (Atkinson, 1966 :240-241) ให้ความหมายว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้ตัวว่า การกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมินอาจเป็นสิ่งที่พอใจเมื่อทำงานสำเร็จหรือไม่พอใจเมื่อกระทำไม่สำเร็จก็ได้

ฮิลการ์ด (Hilgard, 1967 :153) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นแรงจูงใจชนิดหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีการกระทำเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายด้วยมาตรฐานอันดีเยี่ยม

ส่วนความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามแนวคิดทางพุทธศาสนาของพระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ประยุตโต, 2531) ได้แบ่งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

1. การใฝ่ความเป็นเลิศเทียม หรือการใฝ่ความเป็นเลิศที่สนับสนุนการแข่งขัน เป็นบุคคลที่

ต้องการเหนือกว่า เค้นกว่า คิดว่า ชนะผู้อื่น แรงจูงใจประเภทนี้เป็นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ยังไม่คืนัก

2. การใฝ่ความเป็นเลิศแท้ คือ การเข้าสู่ความเป็นเลิศที่ไม่จำเป็นที่ต้องมาจากการแข่งขัน หรือต้องไปแข่งขันด้วยใคร ๆ นอกจากตนเอง ลักษณะความเป็นเลิศแท้นั้นมี 3 ลักษณะ

ลักษณะที่หนึ่ง การกระทำที่ทำให้เลิศ ดีที่สุด เดิมที่แห่งงานนั้น ๆ เรื่องนั้น ๆ มุ่งศึกษา และตั้งใจที่จะทำงานนั้นให้เลิศเช่นไรถึงจะดีที่สุด

ลักษณะที่สอง ความเป็นเลิศเพราะดีที่สุดและเดิมที่แห่งความสามารถของเรา กล่าวคือ ทำดีที่สุดเท่าที่ตัวเราทำได้ และให้ดีกว่าครั้งก่อน ๆ ที่เคยทำมาเป็นการแข่งขันกับตัวเอง เป็นลักษณะ ที่บุคคลจะมีการปรับปรุงตัวเองอยู่เสมอ

ลักษณะที่สาม สิ่งนั้นมีความเป็นเลิศ โดยเป็นสิ่งที่ดีที่สุด เกือบลือเอื้ออนุเคราะห์เพื่อ ประโยชน์ที่สุดแก่ชีวิตและสังคม นั่นคือ เราพิจารณาคุณภาพของมันแล้วว่าดีที่สุด เลิศที่สุดแก่สิ่ง แวดล้อม

กล่าวโดยสรุป แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้บรรลุ ถึงความเป็นเลิศ ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ และให้ดีกว่าครั้งก่อน มีความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรค ล่าง ๆ และปรับปรุงตัวเองอยู่เสมอ

3.2 ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1953 อ้างถึงในจาริณ สุริวะ โสภา, 2540 :32-33) ได้กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ จึงสรุปได้ดังนี้

1. มีความกล้าเสี่ยง (Moderate Risk Taking) มีการตัดสินใจเด็ดเดี่ยว พอใจที่จะเลือก ทำงานยากและความเชื่อมั่นในความสามารถของตน
2. มีความกระตือรือร้น (Emergetic) หรือมีการกระทำสิ่งแปลกใหม่ มีความมานะ พยายามต่อสิ่งที่ท้าทายความสามารถของตนเอง
3. มีความรับผิดชอบในตนเอง (Individual Responsibility) เป็นความพยายามทำงานเพื่อ ความพึงพอใจของตนเอง โดยไม่ได้มุ่งหวังให้คนอื่นมายกย่องตน ชอบใช้ความคิดโดย อิสระ และกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
4. มีความรู้และเข้าใจถึงผลที่ตามมา (Knowledge of Result of Decision) สามารถคาด คะเนผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตน พยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น
5. เป็นนักวางแผน (Anticipation of Future Possibility) ชอบการวางแผนในระยะยาว และ พยายามดำเนินการตามแผนที่วางไว้เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์

เฮอ์เบิร์ตและเฮอ์แมนส์ (Herbert and Hermans,nd อ้างถึงในเอกศักดิ์ อินทร์ประสิทธิ์, 2534 :35) ได้รวบรวมลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. มีความทะเยอทะยานสูง
2. มีความหวังว่าคนจะประสบความสำเร็จ
3. มีความพยายามไปสู่สถานะที่สูงขึ้นได้
4. อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน
5. เมื่องานที่กำลังทำถูกขัดจังหวะหรือถูกรบกวนจะพยายามทำต่อไป
6. รู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่งและสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก
8. เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับหนึ่ง
9. ต้องการให้เป็นที่รู้จักของผู้อื่น โดยพยายามทำงานของคนให้ดี
10. พยายามปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ของคนให้ดีเสมอ

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แมคสเวล (Maxwell, 1962) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 359 คน เป็นชาย 164 คน หญิง 195 คน ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานว่ามีความสัมพันธ์ในทางบวกระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน เครื่องมือที่ใช้ศึกษา คือ ที เอ ที (TAT) และแบบทดสอบสัมฤทธิ์ผล (California Achievement Test, Battery) ผลการศึกษาวีจยปรากฏว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทางบวก ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ไฟรมีเออร์ และเวลส์ (Frymier and Wells 1966 :90-95) ได้ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในรัฐโอไฮโอ จำนวน 339 คน เป็นชาย 285 คน หญิง 154 คน แล้วใช้ดัชนีแรงจูงใจของไฟรมีเออร์ (Frymier's Junior Index of Motivation) แล้วแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ตามระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง 169 คน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ 170 คน นำคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาหาค่าสหสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลปรากฏว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีสหสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและค่ามีผลการเรียนแตกต่างกัน

ฮิลเดรช (Hildreth, 1966 :422) พบว่า เด็กฉลาดที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนนั้น มีสาเหตุเนื่องมาจากมีนิสัยการเรียนไม่ดี ขาดความสนใจในการเรียนและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำนอกจากนี้

รัสเซล (Russel, 1969 :263-266) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 9 โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์แคลิฟอร์เนีย (California Achievement Test) วัดผลสัมฤทธิ์ในวิชาเลขคณิต ภาษา และการอ่าน ปรากฏว่าคะแนน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กันสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฟอกส์ (Fox, 1969 :1330-1332) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เชาวน์ปัญญา ฐานะทางเศรษฐกิจ และระดับความปรารถนาทางการศึกษา โดยศึกษากับนักเรียนเกรด 8 จำนวน 283 คน ใน South Kentucky พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เชาวน์ปัญญา ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม และระดับความปรารถนาทางการศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ (2529 :44-47) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์กับความสามารถทางการคำนวณ เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ นิสัยในการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนกวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 550 คน พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .48) และยังพบว่าตัวทำนายทั้ง 4 ตัว คือ ความสามารถทางการคำนวณ เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และนิสัยในการเรียน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ได้ร้อยละ 76.65

ไพฑูริย์ เวทการ (2532 :372-373) ได้ทำการวิจัยเรื่ององค์ประกอบด้านลักษณะของนักศึกษา สภาพแวดล้อมที่บ้านและสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยครูที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในโครงการครูทายาท กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครูทายาทที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยครู เชียงใหม่ เชียงราย อุตรดิตถ์และลำปาง จำนวน 137 คน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ทั้งหมด 14 ตัวแปร เรียงตามลำดับดังนี้คือ ความถนัดด้านเหตุผล ความถนัดด้านภาษา ผลการสอบคัดเลือกเข้าเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รายได้ของครอบครัว ความถนัดด้านตัวเลข ระดับการศึกษาของบิดา ความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ สภาพแวดล้อมที่บ้าน มโนภาพของตนเอง คุณภาพการสอนของอาจารย์ ระดับการศึกษาของมารดา การบริหารงานวิชาการ และทัศนคติต่ออาชีพครู ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ความถนัดด้านเหตุผล ความถนัดด้านภาษา ผลการสอบคัดเลือกเข้าเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และรายได้ของครอบครัว

จรัส อุ่นจิตวิวัฒน์ (2532 :124-125) ได้ศึกษาการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลวในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตนเองและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวก การรับรู้สาเหตุของความสำเร็จ โดยที่นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมักรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นผลความสามารถ ความพยายามในระดับที่สูงกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

สุมาลี รัตนเลิศ (2531 :บทคัดย่อ) พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ระดับที่ 5 ที่มีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความเชื่ออำนาจในคนแตกต่างกัน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน ขณะที่จำเริญ ศรีวะโสกา (2540 :บทคัดย่อ) พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนฐานะทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ในครอบครัวของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เขตการศึกษา 10 มีผลกระทบทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ ชีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2532 :บทคัดย่อ) พบว่าความถนัดในการเรียนภาษาต่างประเทศ ความสนใจในภาษาอังกฤษ แรงจูงใจเพื่อการใช้ประโยชน์และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาวะรอพิณิจหรือไม่

4. เจตคติต่อมหาวิทยาลัยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1 ความหมายของเจตคติ

เทอร์สโตน (Thurston, 1971 :49) กล่าวว่า เจตคติเป็นตัวแทนทางจิตวิทยาอย่างหนึ่งที่ไม่อาจสังเกตได้ง่าย แต่เป็นความรู้สึกที่โน้มเอียงภายใน แสดงออกให้เห็นโดยพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เจตคดียังเป็นเรื่องความชอบไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึกและความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

กู๊ด (Good, 1973 :49) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงหรือแนวโน้มของบุคคลที่จะตอบสนองต่อสิ่งของ สถานการณ์หรือค่านิยม โดยปกติจะแสดงออกมาพร้อมกับความรู้สึกและอารมณ์ เจตคติไม่อาจสังเกตได้โดยตรง แต่จะอ้างอิงได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งที่เป็นพฤติกรรมทางภาษาและไม่ใช้ภาษา

ครูซ (Cruze, 1974 :184) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่ตนได้รับอาจจะมากหรือน้อยก็ได้ และเจตคติเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ

เคนด์เลอร์ (Kendler, 1974 :671) อ้างถึงในสันติพร ภู่งษ์, 2537 :7) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความพร้อมของแต่ละคนที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองสิ่งเร้าในสังคม ครอบครัวหรือแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมในทางที่จะสนับสนุน หรือต่อต้านประสบการณ์บางอย่าง บุคคลสถาบันหรือแนวความคิดบางอย่าง การแสดงออกของเจตคติโดยอาศัยพฤติกรรมแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ แสดงออกในลักษณะที่พึงพอใจ หรือเจตคติทางบวก และแสดงลักษณะไม่พึงพอใจเรียกว่า เจตคติทางลบ และเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

กานเย (Gange, 1977 :219) ให้ความหมายว่า เจตคติ เป็นสภาพภายในของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกปฏิบัติในแต่ละบุคคล เจตคติไม่ได้กำหนดการปฏิบัติที่เป็นเฉพาะ แต่ทำให้กลุ่มของการปฏิบัติในแต่ละบุคคลมีโอกาสเกิดขึ้นได้มากหรือน้อย เจตคติจึงเป็นแนวโน้มของการตอบสนองหรือความพร้อมในการตอบสนองของบุคคล

ออซูเบล โนแวกและฮานีเซียน (Ausubel, Novak, and Hanesian, 1978 :425) นิยามว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ หรือค่านิยมที่เกิดจากองค์ประกอบพื้นฐานด้านอารมณ์และสติปัญญา

นอกจากนี้ อนาสตาซี (Anastasi, 1982 :562-563) เน้นว่า เจตคติเป็นความโน้มเอียงที่จะแสดงออกในทางชอบ หรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น เชื้อชาติ ขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือสถาบันต่าง ๆ เจตคติไม่อาจสังเกตได้โดยตรง แต่สามารถสรุปอ้างอิงจากพฤติกรรมทางภาษาและไม่ใช้ภาษา

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2524 :8) กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึกเกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจจะแสดงออกเป็น 2 นัย คือ ความชอบ ความพึงพอใจ และแสดงออกในลักษณะความไม่พึงพอใจ ไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย อาจทำให้บุคคลเกิดความเบื่อหน่าย หรือต้องการหนีห่างจากสิ่งเหล่านั้น

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 :92) เน้นว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้หรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันมีผลให้บุคคลมีพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะที่สอดคล้องกัน

ไพฑูรย์ สุขศรีงาม (2529 :6) กล่าวว่า เจตคติ เป็นแนวโน้มในการตอบสนอง เจตคติไม่ได้ทำหน้าที่กำหนดชนิดของการกระทำ แต่ทำหน้าที่ให้กลุ่มหรือชนิดของการกระทำอย่างหนึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นได้มากหรือน้อย

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530 :193) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้

บุปผชาติ เรื่องสุวรรณ (2530 :14) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่ได้รับและแสดงออก 2 ลักษณะ คือ เจตคติทางบวกซึ่งแสดงออกมาในลักษณะความพึงพอใจ เห็นด้วยหรือชอบ เป็นเจตคติที่ทำให้อยากปฏิบัติอยากได้ และอยากเข้าใจสิ่งนั้น อีกลักษณะหนึ่งคือ เจตคติทางลบซึ่งแสดงออกมาในทำนองไม่พึงพอใจ ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ชิงชัง อยากหนี อยากอยู่ห่างสิ่งเหล่านั้น ในระหว่างเจตคติสองลักษณะนี้จะเป็นเจตคติลักษณะกลาง ๆ คือ ความรู้สึกเฉย ๆ ไม่ชอบและไม่เกลียด

จากนิยามเกี่ยวกับเจตคติดังกล่าว พอสรุปได้ว่า เจตคติเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสามารถสรุปอ้างอิงได้จากพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกในลักษณะที่พึงพอใจหรือเจตคติทางบวก และแสดงออกในลักษณะไม่พึงพอใจหรือเจตคติทางลบ

4.2 ลักษณะของเจตคติ

ไพศาล หวังพานิช (2526 :145) กล่าวว่า ลักษณะของเจตคติสามารถแยกได้ดังนี้ คือ

- 1) เจตคติเป็นพฤติกรรมหรือความรู้สึกทางด้านจิตใจ ที่มีต่อสิ่งเร้าในทางสังคม
- 2) เจตคติเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้า หรือเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งหมายถึงว่าบุคคลใดจะมีเจตคติอย่างไรต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
- 3) การแสดงออกของเจตคติหรือการตอบสนองสิ่งเร้าใด ๆ จะเป็นไปในรูปของการสนับสนุนคล้อยตามที่เป็นไปในทางบวก (Positive) หรือในรูปการโต้แย้งคัดค้าน ซึ่งเรียกว่าเป็นไปในทางบวก (Negative) หรืออาจรู้สึกเฉย ๆ (Neutral) ต่อสิ่งเร้านั้น

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 :92-93) กล่าวว่า ลักษณะของเจตคติเป็น 2 มิติ คล้ายกับวัตถุซึ่งเป็นมิติกว้างขวางและมีทิศทาง เจตคติประกอบด้วยมิติดังต่อไปนี้

- 1) ทิศทาง (Direction) มีอยู่ 2 ทิศทาง คือ ทางบวกและทางลบ ได้แก่ ความรู้สึกหรือท่าทีในทางที่ดี ชอบหรือพึงพอใจ ส่วนทางลบจะเป็นไปในทางตรงกันข้าม ได้แก่ ความรู้สึกหรือท่าทางไม่ดี ไม่ชอบ หรือไม่พึงพอใจ
- 2) ความเข้ม (Magnitude) มีอยู่ 2 ขนาด คือ ความเข้มมาก และความเข้มน้อย ถ้าบุคคลมีเจตคติที่มีความเข้มไม่มากจะเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติโดยทั่วไปเจตคติดังนี้มีลักษณะละเอียด ดังนี้

2.1) เจตคติเป็นผลมาจากการที่บุคคลประเมินสิ่งเร้า แล้วแปรเปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกภายในที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการที่จะแสดงพฤติกรรม

2.2) เจตคติของบุคคลจะแปรค่าได้ทั้งในด้านคุณภาพและความเข้ม โดยจะแปรค่าได้ทั้งมาก ปานกลาง และน้อย นั่นคือ เจตคติจะมีค่าทั้งทางบวกและทางลบ

2.3) เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ มากกว่าที่จะมีมาแต่กำเนิด หรือโครงสร้างภายในของตัวบุคคล หรือบุคลิกภาพ

2.4) เจตคติขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าทางสังคม

2.5) เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าที่เป็นกลุ่มเดียว อาจมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

2.6) เจตคติที่มีความหมายที่อ้างอิงถึงตัวบุคคลหรือสิ่งของ นั่นคือ เจตคติเกิดจากสิ่งที่มีตัวตนและสามารถอ้างอิงได้

2.7) เจตคติจะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกชอบ หรือความเชื่อของคนต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งและเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้

2.8) เจตคติเป็นภาวะทางจิตใจ ที่มีอิทธิพลต่อการคิดและการกระทำของบุคคลเป็นอย่างมาก เพราะมันเป็นส่วนหนึ่งที่กำหนดทิศทางไว้ว่า ถ้าบุคคลประสบสิ่งใดแล้ว บุคคลจะมีท่าทีต่อสิ่งนั้น ๆ ในลักษณะอย่างไรอย่างหนึ่งเฉพาะ

อารี ศรีชัยพงศ์ (อารี ศรีชัยพงศ์. 2530 :284-285. อ้างถึงใน พิทยา พันธะไชย, 2539 :17) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของเจตคติไว้ดังนี้

1) เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล ชีวิตของบุคคลเจริญวัยมาท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมดี เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะได้รับการปลูกฝังที่ดีงาม ได้เรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่ดีเน้นความรู้สึกที่ได้รับไว้ ต่อมาก็จะเกิดเป็นความรู้สึกและแสดงพฤติกรรมออกมานับว่าเป็นเจตคติที่ดีเป็นส่วนใหญ่ ในทางตรงข้ามเด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีเมื่อเจริญเติบโตขึ้นอาจมีเจตคติที่ไม่ดี

2) เจตคติเกิดจากความรู้สึกที่สะสมไว้นาน สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลในการกล่อมเกลายบุคลิกภาพของเด็ก เมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้นได้รับการสะสมความรู้สึกในด้านต่าง ๆ ไว้ เช่น ความรู้สึกของเด็กที่เป็นลูกกำพร้า ความรู้สึกของเด็กที่ไม่ได้รับความยุติธรรม บรรดาความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านี้ เด็กจะเก็บสะสมไว้ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะกลายเป็นความรู้สึกหรือเจตคติในเรื่องนั้น ๆ ฝังแน่นนอนอยู่ในบุคคล

3) เจตคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล การกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลย่อมมีสาเหตุมีเหตุผลเสมอ ในบรรดาพฤติกรรมของบุคคลนอกจากจะมีเหตุผลหรือสาเหตุแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของเจตคติอีกด้วย เพราะเจตคติมีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล เช่น เด็กที่มีเจตคติที่ดีต่อครู และต่อโรงเรียนก็อยากจะมาโรงเรียน ในบางครั้งผู้ปกครองให้หยุดเรียนก็ไม่ยอมหรือบุคคลที่มีเจตคติไม่ดีต่อใครคนหนึ่ง สังเกตให้ดูจะพบว่า เขาจะไม่เกี่ยวข้องหรือไม่เห็นด้วยกับคำพูดของผู้อื่นเสมอไป

4) เจตคติถ่ายทอดไปสู่บุคคลอื่น ๆ ได้ เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีพฤติกรรมที่ต้องเกี่ยวข้องเสมอและชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เป็นหมู่ เป็นคณะ เมื่อบุคคลอยู่รวมกันเป็นกลุ่มมีการติดต่อสื่อสารความหมายและมีสัมพันธภาพต่อกันก็เป็นช่องทางที่ทำให้บุคคลสามารถถ่ายทอดเจตคติไปสู่คนอื่น ๆ ได้

5) เป็นพลังสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม พฤติกรรมที่แสดงออกต่อสิ่งใดอย่างไรนั้นจะขึ้นอยู่กับเจตคติเป็นสำคัญ

6) เป็นสภาพของจิตที่มีความดาวพรสมควร ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลแต่ละคนก็ได้รับความรู้

และผ่านการเรียนรู้มาก อย่างไรก็ตามเจตคติอาจเปลี่ยนแปลงได้อันเนื่องมาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

จากคุณลักษณะของเจตคติดังกล่าว พอสรุปได้ว่า เจตคติเกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคล เจตคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ในขณะที่เดียวกันเจตคติก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้

4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประภาพรรณ สุวรรณสุข (2523 :182-187) ได้สรุปไว้ว่า เจตคติของผู้เรียนที่มีต่อครูมีผลต่อการเรียนของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ผู้เรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ถูกครูลงโทษบ่อย ๆ ก็จะทำให้เกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อสถานศึกษา และต่อเนื่องหาวิชาที่เรียน ตรงกันข้ามถ้าผู้เรียนมีความสุข สนุก มีความสุขในการเรียนก็จะทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษาและเนื้อหาวิชาที่เรียน และทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน

อรนุช ปุณยกนก (2526) ได้ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการออกกลางคันของนิสิตชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลจากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ 2 คือ เจตคติที่มีต่อวิชาชีพที่ศึกษา มี 7 ตัวแปร คือ มองไม่เห็นประโยชน์ของสาขาวิชาที่ตนเรียน ไม่เห็นประโยชน์จากการประกอบอาชีพตามที่เรียน มองไม่เห็นแนวทางการประกอบอาชีพ ถ้าประกอบอาชีพตรงกับสาขาวิชาที่เรียนจะไม่มีเกียรติ เมื่อเรียนสำเร็จแล้วต้องประกอบอาชีพที่ตนเองไม่ชอบ ถ้าประกอบอาชีพที่ตรงกับสาขาวิชาที่จะได้รายได้ค่อนข้างน้อย ถ้าประกอบอาชีพที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนจะต้องทำงานหนัก และองค์ประกอบที่ 7 คือ เจตคติที่มีต่อกิจกรรมของมหาวิทยาลัย มี 2 ตัวแปร คือ ไม่พอใจระบบอาวุโสของมหาวิทยาลัยและเบื้องหน้าต่อกิจกรรมของมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับการออกกลางคันของนิสิตชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ราตรี พงษ์สุวรรณ (2540) ได้ศึกษาปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษาที่มีเจตคติไม่ดีต่อมหาวิทยาลัยมีปัญหาการปรับตัวด้านการเรียน โดยรวมทุกด้านมากกว่านักศึกษาที่มีเจตคติที่ดีต่อมหาวิทยาลัย

จากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับเจตคติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะพบว่าถ้าบุคคลมีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษา (เช่น ครู เพื่อน หลักสูตร สถานที่) จะส่งผลให้บุคคลมีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ปรับตัวได้ดีและส่งผลต่อการเรียนในที่สุด ในทางกลับกันถ้าผู้เรียนเกิดเจตคติที่ไม่ดี บ่อมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเช่นกัน ผู้วิจัยจึงคาดว่าเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี น่าจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาวะอภินิหาร

5. พฤติกรรมการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.1 ความหมายและองค์ประกอบของพฤติกรรมการเรียน

สมาน รุ่งเรืองธรรม (2522 :33 อ้างถึงใน กัลยา สกฤตแก้ว, 2533 :9) สรุปว่า พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีความเจริญสูงสุด โดยผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ จึงกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนก็คือสิ่งที่บุคคลกระทำขณะที่เรียนนั่นเอง

ธีรยุทธ์ เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา (2525 :125) กล่าวว่า พฤติกรรมการเรียน หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมที่นักเรียนแสดงออกเพื่อมุ่งพัฒนาในด้านความรู้ เจตคติและทักษะ

มณฑารัตน์ ชูพินิจ (2540 :24) กล่าวว่า นิสัยในการเรียนเป็นพฤติกรรมการเรียนที่ผู้เรียนปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ขณะที่บราวน์และโฮลท์ซแมน (Brown and Holtzman, 1967 อ้างถึงใน มณฑารัตน์ ชูพินิจ, 2540 :24) ก็เชื่อว่า พฤติกรรมการเรียนหรือนิสัยในการเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งอาจมีส่วนในการส่งเสริมหรือขัดขวางการเรียน ซึ่งพฤติกรรมการเรียนหรือนิสัยในการเรียนนี้แบ่งออกได้ 2 องค์ประกอบ คือ

1. การหลีกเลี่ยงการผลัดวันประกันพรุ่ง (Delay Avoidance) หมายถึง พฤติกรรมความพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จโดยเร็ว ไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง มีการตัดสินใจเด็ดเดี่ยวในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อตนเอง รู้จักจัดระบบการเรียนและการทำงาน มีการวางแผนการเรียนล่วงหน้า ไม่ยอมปล่อยเวลาให้เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ และพยายามหลีกเลี่ยงจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ

2. วิธีการทำงาน (Work Method) หมายถึง พฤติกรรมเกี่ยวกับทักษะในการเรียน การใช้กระบวนการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการอ่านหนังสือ การท่องจำบทเรียน การจดโน้ต การทบทวนบทเรียน การเตรียมตัวสอบ เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายมีคุณภาพ

ศิรินาถ สิงหาแก้ว (2536 :22) กล่าวสรุปว่า นักเรียนที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนควรมีพฤติกรรมการเรียนหรือนิสัยในการเรียนดังนี้

1. มีการวางแผนและจัดระบบการทำงาน
2. ไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง
3. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง
4. มีความเด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจ
5. มีสมาธิในการเรียนและการทำงาน
6. จัดบรรยากาศที่เหมาะสมในการทำงาน
7. มีการอ่านและจดบันทึก
8. ทบทวนบทเรียน

9. เตรียมตัวให้พร้อมก่อนสอบ
10. มีศิลปะในการทำข้อสอบ
11. มีการฝึกฝนทำการบ้านและทำรายงาน
12. รู้วิธีการใช้ห้องสมุด

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมการเรียนหรือนิสัยในการเรียนสามารถแบ่งได้เป็น 2 องค์ประกอบคือ การหลีกเลี่ยงการผลัดวันประกันพรุ่ง และวิธีการทำงานหรือวิธีการเรียน ซึ่งพฤติกรรมกรรมการเรียนที่ดี จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

โพแพมและมัวร์ (Popham and Moore, 1960 :552-554 อ้างถึงใน จำเริญ ศรีวะโสภา, 2540 :30) ศึกษาพบว่า นิสัยในการเรียน ทักษะคิดในการเรียนและการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ขณะที่พบว่า นิสัยในการเรียนที่ดี ส่งผลต่อคะแนนสอบปลายภาคและคะแนนการจัดทำโครงการงาน (Wilkes, 1988 อ้างถึงใน จำเริญ ศรีวะโสภา 2540 :30)

ธีระพงษ์ แก่นอินทร์ (2532 :บทคัดย่อ) พบว่า พฤติกรรมการเรียนหรือกิจนิสัยในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีผลกระทบทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษ

จำเริญ ศรีวะโสภา (2540 :บทคัดย่อ) พบว่า ความรู้พื้นฐานและนิสัยในการเรียนมีผลกระทบทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการติดตั้งไฟฟ้าในและนอกอาคาร ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

มณฑารค์ ชูพินิจ (2540 :บทคัดย่อ) พบว่า นิสัยในการเรียน ด้านวิธีการทำงานและด้านการหลีกเลี่ยงการผลัดวันประกันพรุ่ง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญา สังกัดสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนหรือนิสัยในการเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยจึงคาดว่า พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี น่าจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาวะรอนิจ